

מראי מקומות - כבא בתרא ל'

וי"ל דבכה"ג מודה ר"נ דאתינן כמו ה"נראים הדברים".

(ב) **כיון דא"ל דבי בר סיסין, ומיקריא דבי בר סיסין, וכו'- ברשב"ם** מבואר דאף למסקנת הגמ' אמרי' דכוונתו היתה למכור מה שלקח מבי בר סיסין, ולא מה שרק נקרא דבי בר סיסין, וכל הספק הוא אם הי' קרקע זו של בר סיסין או לא. אבל מר' יונה משמע (וכן הביין בחי' ר' נחום [נא] בדבריו), דס"ל לר"נ דכיון דבפשטות שדה זו חלק של המכר הוא, וודאי סבר הלוקח כן, וכל השומע לשון המכירה יחשוב כן, א"כ אפי' אם באמת אינו מבי בר סיסין, מ"מ הרי הוא חלק של המכר, מדלא פירש שאינו חלק המכר. ובשלמא אם היו שם

עדים [לא ביאר מהו "שם", ולכאור' כוונתו לשם בשעת המכר] דאי"ז שדה של בר סיסין, א"כ הי' יכול המוכר לומר דלא אמר כלום לפי שסמך על העדים, אבל אם אין שם עדים, אפי' אם הביא ראי' דאי"ז שדה של בר סיסין, מ"מ הרי הוא חלק של המכר, וא"כ שפיר אוקמי' ברשות לוקח [ולכאור' משמע מדבריו דהי' בתורת ודאי, ולא בתורת מוחזק בעלמא, ואולי אה"נ, בתירוץ הגמ' אמרי' דר"נ אוקמי' ברשות לוקח בתורת ודאי. א"נ, כיון דשייך שיביא עדים שהיו שם בשעת המכר והעידו דלאו של בי בר סיסין הוא, ובוה ייהי' של המוכר, א"כ איכא קצת ספק, וצ"ע].

(ג) **לא יהא אלא דנקיט שטרא, מי לא אמרי' לי קיים שטרך וקום בניכסי- הק' ר' יונה, מה תי' הגמ',** הא מי שיש לו חזקה לכאור' עדיף ממי שאין לו חזקה וגם אין לו שטר מקויים. ותי' (והובאו דבריו גם ברשב"א) דכיון דמה"ת עדים החתומים בשטר נעשה כמי שנחקרה עדותן בב"ד, א"כ באמת מי שיש לו שטר עדיף טפי, רק דמ"מ צריך הוא לקיים שטרו, דחשו רבנן לזיופא. וא"כ, י"ל דשפיר אמרי' דה"ה מי שאין לו אלא שני חזקה, צריך לברר אכילתו.

(ד) **א"ל בשוקי בראי הואי... אמר רבא וכו'- העיר הרשב"א,** הא רבא עצמו אמר לעיל דהמערער צריך להביא ראי' שהי' בשכונני גואי, וכאן נאמן המערער לומר דהי' בשכונני בראי, ומ"ש. ותי' דצ"ל דמיירי דהמחזיק מודה בכך ודבר ידוע הוא, וכל טענת המחזיק

(א) **ורמי דרבא אדרבא ורמי דר"נ אדר"נ, וכו'-** בביאור מה שמדמה הגמ' הב' מחלוקות להדדי, פי' בחי' ר' נחום (ג) ע"פ פירושו במח' רבא ור"נ. דהיינו, דבעובדא א', בעצם אין סברא לחוש דהמערער הי' דר עם המחזיק ומגרע חזקתו, אבל לאחר שטען בודאי שהי' שם, צריכין אנו להסתפק בזה. וא"כ, יש לדון, מי הוא המוחזק, האם המחזיק המוחזק, לפי שקודם טענת המערער הי' הוא המוחזק, וא"כ אף שיש להסתפק עכשיו, מ"מ על המערער להביא ראי', או דלמא המערער הוא המוחזק, דעכשיו ע"י טענתו אנו מסתפקים בכל המוחזקות, וכיון שקודם המוחזקות הי' הוא הבעלים, א"כ י"ל שהוא המוחזק, וי"ל דבוה פליגי ר"נ ורבא, דר"נ ס"ל דהמערער הוא המוחזק, כיון דעכשיו מסתפקים בכל חזקת המחזיק, ורבא ס"ל דכיון דבפשטות עשה מעשה מוחזקות, והוא עכשיו ביד המחזיק, אמרי' שהוא המוחזק. וא"כ, ממילא הק' הגמ' שיש סתירה בדברי ר"נ, דבציור דבי בר סיסין, לכאור' הפשטות הוא דקרקע זו נכלל בהמכר, וקודם הטענה לא היינו מסתפקים בזה, ורק עכשיו ע"י טענתו מסתפקים, ומ"מ ר"נ ס"ל דהלוקח הוא המוחזק, ורבא ס"ל דהמוכר הוא המוחזק, ולהיפוך משיטתייהו דלעיל, ושפיר הק' הגמ'. **וע"ז תי' הגמ' דרבא אדרבא ל"ק,** דמה דס"ל בשכונני גואי דהלוקח הוא המוחזק, אי"ז רק משום דנראים הדברים כן, אלא גם משום שהוא עומד עכשיו בנכסיו. ובביאור תי' הגמ' לפי ר"נ, ביאר ר' נחום שיש לחלק בין היכא דה"נראים הדברים" הוא על החזקה, או על עצם הבעלות. דלגבי שכונני גואי, כל הנראים הדברים הוא רק לגבי החזקה, וא"כ י"ל דס"ל לר"נ דבכה"ג עדיין המר"ק נשאר המוחזק (ומקור לזה הוא מדין קיום שטרות, דנראין שם דבעל השטר צריך להוכיח ראיתו, וא"כ י"ל דה"ה כאן לענין חזקה). אבל בהא דבי בר סיסין, התם הנראים הדברים הוא בעצם המכר, בעצם הבעלות, ולא רק בהמעשה חזקה, דבפשטות מכר גם שדה זו,

דשל המערער היתה. וע' בחי' ר' שמואל (כ"א, א') דביאר דברי הראב"ד דס"ל דמגו בחוץ לב"ד לא מהני, ולכן אינו נאמן אלא על מה שאמר שהי' של המוכר.

(ח) מפלניא זבינתה דא"ל זובנה מינך- ע' ברשב"ם שכ' דאם החזיק בה ג' שנים וטעין מפלניא זבינתה זובנה מינך קמי דידי, נאמן במגו דאי בעי אמר אנא זבינתה מינך ואכלתיה שני חזקה, וכך אי' לקמן (מא:). ויש לע', למה צריך מגו לזה, הרי יש לו חזקה שיש עמה טענה, שהרי הוא יודע שקנה מיני', וגם יש לו חזקת ג' שנים. וע' ברעק"א שם, שכ' דבאמת מגו דהתם לאו דוקא, אלא הכוונה הוא דכשם דיכול לטעון דקניתי מינך, כמו כן נאמן לומר דאני יודע שהוא קנה מתוך.

(ט) א"ל, את לאו קא מודית וכו'- כ' הרשב"ם דאם החזיק זה המחזיק ג' שנים, וטען דקנאה מהמוכר, והמוכר קנאה מהמרי קמא קמי' דידי, א"כ נאמן במגו שהי' יכול לומר זבינתה מינך ואכלתי' שני חזקה. ולכאור' יש להעיר, כיון דאינ' ידועים שהי' של המרי קמא אלא על פיו של הלוקח, א"כ אפי' קודם שיש לו חזקה יש לו להיות נאמן במגו שהי' יכול לומר להד"ם (ובאמת כ' תוס' דאפי' אם לא הי' שם שני חזקה מהני). וכ' הדרישה (חור"מ קמ"ו, כ"ד) דאם בתוך ג' שנים הוא, יש כאן ריעותא דאחוי שטרך, ומגו במקום ריעותא דאחוי שטרך לא אמרי'.

(י) את לאו קא מודית, וכו'- כ' הרשב"ם דאם הי' לו ג' שני חזקה, וגם הי' לו עדים שדר בה המוכר יום א', אז מהני חזקה שלו, דאז טענינן ללוקח, ואמרי' דלקחה המוכר מהמרי קמא. ומשמע מדברי הרשב"ם דרק משום שיש לו עדים על דירת יום א' של המוכר הוא דמהני, אבל אם אמר המחזיק שהוא יודע דהמוכר דר שם יום א', לא מהני. ולכאור' ק', למה לא יועיל, נאמין לו דדר שם המוכר יום א', במגו דהי' יכול לומר להד"ם (ואי' בתוס' דאה"נ, אפי' אם הוא רק אומר כן מהני, ואי"צ עדים דוקא). וליישב דברי הרשב"ם, כ' בחי' ר' ראובן (י"ב) לפרש ע"פ מש"כ הרמב"ן לקמן בסוגיא דקריבי' דר' אידי, דאינו נאמן בדין מגו א"כ בא מחמת טענת

הי' רק מצד הא דהי' לו ל' יום בשוקא כאן. ועוד צידד דאולי חזר רבא לסבור כר"נ אחר דשמעה מיני' [וק"ק, דא"כ מהו הסתירה בדברי רבא דלעיל, הרי חזר אחר ששמע מר"נ, ואולי אה"נ, עיקר הקו' הי' הסתירה בדברי ר"נ].

(ה) והא אית לי סהדי דכל שתא הוה אתית תלתין יומי- ע' בנמוקי יוסף (ריש טו: בדפיו) דכ' דמכאן מבואר דאי"צ להיות במקום שיכול למחות לכל הג' שנים, אלא דוקא בסוף שלש. והוסיף דאם הי' מעיקרא במקום שיכול למחות, ולבסוף לא הי' במקום שיכול למחות, לא הוי חזקה, דאולי הי' דעתו לחזור ולמחות, אלא שלא נזדמן לו [ומשמע מדבריו בסוף טו. שם דהרא"י להא דתלוי בסוף ג' הוא מהא דהי' צריך המחזיק לומר דבא בכל שנה ושנה, דהיינו דלא הי' מספיק בהא דבא בשנה ראשונה ושני', אלא הי' צריך גם לבוא בשנה שלישית, וא"כ ע"כ כנ"ל, דצריך להיות במקום ששייך למחות דוקא בסוף הג' שנים].

(ו) בשוקאי הוה טרידנא- פי' רשב"ם, ולא ידעתי שאתה דר בביתי. והק' הקצות (קמ"ג, א'), הא אי' בתוס' לקמן (לח.), וברא"ש (ו') דחזקה נשמעה אפי' במדינה אחרת, וא"כ למה לא מיחה כשבא לכאן, כיון דכבר שמע כשהי' במדינה אחרת, כיון דעכשיו קל למחות. ותי' דבשוק טרוד כ"כ עד ששכח במה שהי' לו ידיעה מחזקתו, אבל אם טען שידע בשוק מן החזקה אלא שהי' טרוד ולא הי' לו פנאי למחות, בזה אמרי' דקל הוא למחות [וגם אולי יש לפרש דזהו כוונת הרשב"ם במה שאמר שלא ידע, דהיינו ששכח, ולפ"ו איצ"ל דהרשב"ם חולק על דברי תוס' והרא"ש].

(ז) מפלניא זבינתה דאמר לי זובנה מינך- פי' רשב"ם דמודה המחזיק דהקרקע היתה של המערער. וע' ברמב"ן שהביא מהראב"ד דהציור של הגמ' הוא דלא ידע המחזיק כלל שהי' של המערער אלא מפיו של המוכר. אבל מ"מ לא אמרי' בזה הפה שאסר הוא הפה שהתיר, דלא אמרי' כן אלא בדבר שאוסר מידיעתו ומתיר מידיעתו, אבל הכא, זה שמע מפיו המוכר כי של המערער הי' מעיקרא, ובזה יש להאמינו, דהודאת בע"ד הוא, אבל מה שאמר אח"כ דהמוכר זבנה מהמערער, זה הדבר אצל המחזיק בספק, ולכן אין להאמינו ע"ז. אבל הרמב"ן חולק ע"ז, דהא יש למוכר זה פה שאסר, ואילו הי' המוכר בב"ד היינו מאמינים לו מדין פה שאסר. ולכן ע"כ מיירי דהמחזיק ידע מעצמו

עצמו, אבל אם אינו זוכה בטענה זו, אלא דעדיין צריך לדין טענינו, דשוב טענינו דלקחו מהמרי קמא, בכה"ג לא אמרי' מגו. וביאר ר' ראובן שהוא משום דמגו אינו בירור וראי', אלא דנותן כח לטענת הנתבע, וזה שייך רק בטענה שיש לה כח לזכות לו.

יא) וה"מ דאכלה שבע, וכו' - פי' רשב"ם דמיירי שיש לו עדים שדר שם ז' שנים, אבל הביא מי"מ דסגי בעדים על ג' שנים, ונאמן על השאר, כיון דקורין לז' שנים שני חזקה. ודחה הרשב"ם פשט זה, דחזקת ג' שנים לא עדיף משטר, וגם בשטר גופא שיש לו על הג' שנים לא הי' מהני. אבל ע' ברמב"ן שכ' דאף אם יש לו רק עדים על ג' שנים יהי' נאמן, במגו שהי' יכול לומר לקחתי ממך, וע' בתוס' דכ' דאין כאן מגו, דמעיקרא לא הי' יכול לטעון כן, וצ"ע.

יב) אבל שית שנין, אין לך מחאה גדולה מזו - דהיינו, דכיון דקודם שהי"ל ג' שנים של חזקה מכר המר"ק את הקרקע, א"כ זהו כמו מחאה בתוך ג' שנים. אלא דעדיין יש להק', נניח דכבר מחה, אבל משעת המחאה עד עכשיו היו ד' שנים, ואי' לקמן (לט:) דצריכין למחות בכל ג' וג', וא"כ אפי' אם יש לו עדים רק על ו' שנים, למה לא מהני חזקתו. וכ' תוס' לקמן (שם) דבאמת הסוגיות פליגי אהדדי, ולפי הסוגיא דהתם לא יהי' חזקה דכאן חזקה. ור' יונה תי' דמה דאמרי' דצריך למחות בכל ג', היינו משום דאל"ה אמרי' דאולי חזר מן המחאה, אבל במכירה א"א לומר שחזר בו. אלא דהק' דמ"מ הי"ל להלוקח למחות בסוף שלש ללקיחתו, ותי' דכיון דבעל מחאה ראשונה עצמו אין לתלות בו חזרה מן המחאה, א"כ לוקח נמי אינו זקוק למחות. ועוד תי', דכיון דכאן המחאה הוא ע"י שטר, א"כ מחאה זו קיים לעולם [וזה לכאוי מיישב הקו' על המוכר וגם על הלוקח].